

його діяльності, серед яких для торговельного підприємства були виділені наступні складові елементи: торговельно-виробнича, комерційна, маркетингова, фінансова, організаційно-управлінська, ресурсна та інноваційна складові.

Враховуючи обмеженість доступної інформації, для торговельних підприємств основою для оцінки конкурентоспроможності є результуючі показники, що відображають результат певного рівня конкурентоспроможності підприємства на період проведення оцінки (товарооборот, частка ринку) у поєднанні з факторними показниками, що засновані здебільшого на суб'єктивному сприйнятті покупцями важливих аспектів діяльності торговельного підприємства (ціни, асортимент, зручність, атмосфера торгової точки).

За результатом теоретичного дослідження розроблена методика поетапної оцінки конкурентоспроможності торговельного підприємства, що заснована на комплексному підході та складається з п'яти етапів:

1. Загальний аналіз становища ринку торгівлі в Україні.
2. Аналіз конкурентного середовища торговельного підприємства (отримання оцінок результуючих показників).
3. Аналіз та оцінка конкурентних переваг торговельного підприємства (отримання оцінок факторних показників).
4. Розрахунок комплексного показника КС підприємства за результуючими та факторними показниками (інтегральна оцінка).
5. Виявлення стратегічного положення підприємства.

Отримані результати дослідження служать базою для побудови стратегії зростання конкурентоспроможності підприємства.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є деталізація окремих складових методики поетапної оцінки конкурентоспроможності торговельного підприємства, апробація, актуалізація та розширення методичної бази, розробка процедури впровадження моніторингу конкурентного середовища як постійного елементу діяльності торговельного підприємства.

Міщанин Є. Ю.
НТУ «ХП»

БЕЗРОБІТТЯ ЯК МАКРОЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА

Актуальність теми полягає в тому, що проблема безробіття сьогодні є дуже важливим питанням, що відображає рівень зайнятого населення та аналіз рівнів безробіття з метою ефективного використання робочої сили.

Безробіття є невід'ємною складовою ринкової економіки, одним із

негативних наслідків самої природи ринку, результатом дії його головного закону – попиту і пропозиції. Загалом, феномен безробіття – найбільш гостра проблема, з якою стикається населення України. Причиною такого розповсюдженого явища є неефективність використання робочої сили у минулому і відсутність економічних умов, які б дали змогу людям застосовувати свої навички у продуктивній роботі за пристойну плату. Саме тому це явище являється як економічною, так і соціальною проблемою.

Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство – персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних. Виникнення безробіття тягне за собою такі наслідки: посилення соціальної напруги; зростання кількості психічних захворювань; посилення соціальної диференціації; загострення криміногенної ситуації; падіння трудової активності; скорочення податкових надходжень; зменшення ВВП; падіння життєвого рівня населення; зростання витрат на допомоги безробітним. Попри всі негативні наслідки, безробіття має й позитивні свої сторони: підвищення соціальної цінності робочого місця; збільшення особистого вільного часу та свободи вибору місця роботи; зростання соціальної значимості й цінності праці; зростання конкуренції між працівниками; стимулювання підвищення інтенсивності і продуктивності праці; можливість для безробітного використати перерву в зайнятості для перенавчання, підвищення рівня освіти.

За даними статистичного відомства, рівень зайнятості населення у віці 15-70 років порівняно з відповідними даними попереднього року склав 58,6%, а серед населення працездатного віку – 68,1%. Рівень безробіття серед економічно активного населення у віці 15-70 років у II кварталі 2019 року порівняно з II кварталом 2018 року скоротився на 0,5 п.п. і склав 7,8%, серед населення працездатного віку – 8,1%. У травні 2019 року в Україні було офіційно зареєстровано 300,9 тисяч безробітних, що на 10,5 тисяч менше, ніж у квітні 2019 року (311,4 тисяч). За даними статистичного відомства, кількість вакансій склала 96,2 тисяч (у квітні 90,8 тисяч), а навантаження зареєстрованих безробітних на одну вакансію - 3,0 (у квітні - 3,0).

Зазначимо, на початок 2019 року максимальний розмір допомоги по безробіттю в Україні становить 7,7 тис. грн. Розмір допомоги залежить від зарплати на останньому місці роботи та загального стажу.

В Україні безробіття виникло у процесі переходу до ринкової економічної системи, причому домінуючою є прихована його форма. Існують помітні розбіжності між зареєстрованим безробіттям і визначеним за методологією МОП. Це стосується і масштабів, і структури безробіття. Вкрай негативною

ознакою є постійне зростання тривалості безробіття і збільшення у складі безробітних осіб, що не мають роботи тривалий період.

За останній час безробіття придбало вид великого макроекономічного явища, перетворившись в самостійний фактор розвитку економіки. Проте на Україні дотепер не вироблено такої політики в області зайнятості, що сприяла б успішності реформ. Сьогодні зрозуміло, що роль безробіття як неминучого наслідку фінансової стабілізації була недооцінена.

У світі накопичений великий теоретичний і практичний досвід щодо регулювання ринку праці. Україна ж має потребу в особливому, комплексному підході. Сьогодні результативна політика зайнятості повинна йти ледве попереду реального розвитку ринку праці і превентивно усувати ті перешкоди, що можуть підвищити безробіття.

Міщанин Є. Ю.
НТУ «ХП»

ВИМІРЕННЯ ІНДЕКСА КОРУМПОВАНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогодні Індекс сприйняття корупції є одним з вагомих показників, на які орієнтуються іноземні інвестори та аналітичні структури наближених до урядів високорозвинених країн світу. Проблемі корупції як одному з видів загроз економічній безпеці присвячено роботи таких дослідників, як: О. Барановський, З. Варналій, Я. Дяченко, І. Мазур, М. Мельник.

Індекс сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index, CPI) – показник, який з 1995 року розраховується міжнародною організацією Transparency International. Ключовим показником Індeksu є кількість балів, а не місце в рейтингу. Мінімальна оцінка (0 балів) означає, що корупція фактично підміняє собою державу, максимальна (100 балів) свідчить про те, що корупція майже відсутня в житті суспільства. Індекс оцінює корупцію лише в державному секторі.

30 балів зі 100 можливих — результат Індeksu сприйняття корупції - 2019 для України, тепер посідаємо 126 місце зі 180 країн. Оцінка України сформувалася з 9 різних досліджень. Три показали незначне зростання, три нульову динаміку, а три — зниження.

Але незважаючи на свою незвичайну поширеність використання індексу сприйняття корупції для визначення рівня корумпованості країни має суттєві недоліки. Так, коли держава активно бореться з корупцією, часом їхній результат навіть погіршується, бо починає пробиватися світло на корупційні